Poštnina plačana v gotovini
Leto XXIV., št. 10

V Ljubljani, 15. oktobra 1937

V organizaciji je moč, kolikor moči — toliko pravice

Dopisi morajo biti frankirani, podpisani in opremljeni s štampiljko dotične organizacije.

Časopis prejemajo le člani strok. organizacij, ki so priključene Strok. komisiji za Slovenijo, in sicer brezplačno.

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS

— Izhaja 15. v mesecu. —

Uredništvo in uprava: Ljubljana, pošt. predal 290

Čekovni račun štev. 13.562

Telefon interurban št. 3478

Rokopisi se ne vračajo.

Naši trockisti

Naše strokovno gibanje se ni nikdar branilo diskusije med člani o posameznih konkretnih vprašanjih, mezdnih bojih, o vsem, kar se tiče delavskega gibanja, nikdar se ni branilo diskusije, ki prinaša jasnost in s tem napredek gibanja, nikdar se ni branilo diskusije, ki je izšla iz samega gibanja radi gibanja, v prid gibanju. Toda končati pa moramo brezplodno ukvarjanje z ljudmi, ki po nekih tujih naročilih hočejo stalno zaposlovati gibanje s samim diskutiranjem o vprašanjih, ki ne izhajajo iz dejanskih potreb gibanja, temveč iz bolestne želje ljudi, ki bi hoteli, da se gibanje popolnoma izčrpa v samem razgovarjanju z njimi, z njihovo užaljenostjo in zmedenostjo.

Kakor ima vsak delaven človek neprestano nove probleme, tako se tudi delavsko gibanje, ki je aktivno, vedno srečuje z novimi problemi, toda vsi problemi se rešujejo samo z **izkušnjo** in z živim razvojem samega gibanja in s **pozitivnim delom** v njem.

Toda pri nas se vedno znova pojavljajo ljudje z različnimi imeni in pod različnimi pretvezami toda z eno osnovno bistveno lastnostjo, ki obstoji v tem, da sami nič ne znajo, da so takorekoč nepismeni, da so nesamostojni, imajo pa bolestno ambicijo, da so rojeni za »voditelje marksističnega gibanja«, pri tem pa ne znajo samostojno napraviti **niti enega** pravilnega koraka, temveč imajo vedno nekoga, ki jim prišepetava in jih vodi, pa še tistih navodil ne znajo izvršiti. Ti ljudje sami nikdar nič ne povedo, ampak samo čakajo, da bo nekdo drugi nekaj povedal, da ga bodo lahko kritizirali, da je pozabil povedati še to in ono. Če bi ti ljudje kdaj nekaj količkaj koristnega sami napravili, častna beseda, da jim ne bi odrekli skromnega priznanja.

Toda to preveč zahtevamo od njih. Kajti to je kategorija ljudi, ki je pogruntala modrost, da nikdar nič napačnega ne napravi, s tem — da se **dosledno izogiba vsake odgovornosti,** ki jo prelaga in nalaga drugim. Njihovo edino delo obstoji v tem, da druge pozivajo na odgovorno delo in da jih pri tem delu kolikor mogoče ovirajo, jim nagajajo in jih sredi dela nadlegujejo z vedno novimi stališči, resolucijami in programi, To so takorekoč kibici delavskega gibanja. Njihova **edina sposobnost obstoji v tem, da dvomijo v sposobnost drugih, vsa njihova načelnost pa v tem, da dvomijo v načelnost drugih.** To je seveda popolnoma razumljivo: česar nekemu človeku primanjkuje, tega tudi pri drugih ne odkrije. Ker so to vzvišeni ljudje, ki jim je edina dolžnost, da drugim predpisujejo take ali drugačne naloge, so vedno vzvišeni nad vsemi organizacijami, nad vsem podrobnim delom v njih, skratka nad vsem organiziranim delavskim gibanjem. Oni samo čakajo na to, kako bodo **drugi** izvršili dane naloge, in so zelo nejevoljni, če drugi to delo po človeških močeh dobro opravijo. Naš stalen trud, da gibanje zboljšujemo in utrjujemo, najde pri njih edino ta odmev, da vse te napore najzlobneje omalovažujejo in kritizirajo.

Kdor ima kake resnične sposobnosti v sebi, kdor kaj zmore, ta ne more mirovati, ta se pozitivno udejstvuje v gibanju; kdor pa dejansko nič ne zna, se zadovoljuje s tem, da se dela pametnejšega od drugih. **Ker so sami zbegani** v svojih možganih, vedno iščejo poslušalce za svoje modrosti in diskusije. Toda niti poslušalcev si sami ne poiščejo, tudi zborovanj sami ne organizirajo, temveč za to si izbirajo naše organizacije in poslušalce. Vedno zahtevajo, da se razpravlja o splošnem položaju, ali kakor se glasi njihov strokovni izraz za to, da se poda »analiza situacije«; nikdar pa ne poskrbe za dejansko zboljšanje položaja. Govore nam o delavcih, kmetih, študentih, intelektualcih, pri tem pa nihče od njih ne ve niti, koliko je delavcev v Ljubljani, kdo vodi papirniški kartel, koliko čistega dobi kmet iz Šmarja za prodano mleko. Če bi jih naši zavedni delavci in zaupniki ne jemali več resno, bi se ti ljudje kmalu naveličali tudi tega posla. Zato je pa treba že enkrat povedati jasno in odločno, da je delavsko strokovno gibanje **resna stvar** in da delo naših organizacij nikakor ni isto kakor slabo uprizorjena gledališka komedija, nad katero potem razkazujejo svoje modrosti diletantski kritikastri.

Saj tisti, ki neprestano delamo v gibanju, sami najbolje vemo, koliko napak je v njem in odkod izvirajo. Marsičesa nam še manjka; toda modrih nasvetov od zunaj, kibicev in kritikov je vsekakor več kakor preveč, tistih kritikov namreč, ki se vsi počutijo, da so oni zdravniki za vse, da edino oni lahko rešijo gibanje pred zmotami in nesrečami, pri tem pa niti s prstom ne mignejo, da bi sploh bilo gibanje, in ne morejo prikrivati svoje onemogle jeze, da gibanje brez njih in kljub njim vendarle napreduje in sicer tem bolj, čim bolj se je rešilo takih ljudi.

To so naši trockisti, ki sicer v svojem štirinajstdevniku trde, da niso, pa vse njihovo početje prav nasprotno dokazuje. So to trockisti tako slabe sorte, da niti tega imena niso vredni. No, mi se ne bomo trudili z znanstveno analizo njihovega imena, pokazali smo jih take, kot so, in kakor jih poznajo vsi, ki so kdaj imeli z njimi opraviti.

Mi smo razredne, strankarsko neodvisne, na socialističnem svetovnem nazoru sloneče organizacije, ki spoštujemo vsako stališče v prid tega gibanja, ki pa ima po svoji resnosti **pravico in dolžnost,** da pokaže, razodene in postavi v kot vse notranje in zunanje nasprotnike tega gibanja.

Zganimo se!

V zadnjih dneh prinaša dnevno časopisje sicer kratka — vendar verjetna — resnična poročila, da je državna uprava svojemu uslužbenstvu zvišala prejemke. Državna uprava ima v svojem načrtu predlog, kateri naj uredi prejemke slabše plačanega drž. uslužbenstva, zavedajoč se, da sedanji njihovi prejemki ne odgovarjajo več današnjim minimalnim življenjskim potrebam. Pri tej priliki pa ni pozabiti načina, po katerem so bili svoječasno z znižanjem prejemkov prizadeti vsi ostali delovni sloji, pa bodisi delavstvo in nameščenstvo vseh industrijskih podjetij, kakor tudi ves ostali zaposleni delovni živelj.

Ukrepi državno upravnega aparata, ki odmerja prejemke državnemu uslužbenstvu, vedno težko vplivajo na ves ostali zaposleni del onih, ki so odvisni od zaslužka privatne inicijative. In baš pri zadnjem znižanju uradniških plač smo lahko ponovno ugotovili, kako hitro in kako vestno je znal sleherni delodajalec prikazati nujno potrebo po znižanju prejemkov svojega uslužbenstva in delavstva. Saj mu je bila prav dobrodošla odredba državne uprave in poslužil se je te odredbe vsak in takoj. Ni pa bilo prizadeto takrat samo trenotno zaposleno delavstvo in nameščenstvo, ampak so se kmalu pokazale občutnejše posledice pri novih namestitvah. Mlajše delovne moči niso mogle uspeti v svojih zahtevah in vsak predlog je bil odbit z neupravičeno trditvijo, da so se življenski pogoji v toliko izpremenili, da je mogoče živeti z minimalnimi, po delodajalcih naznačenimi in večkrat prav **smešnimi mezdami.** To pa so le materijelne posledice takega umetno ustvarjenega mezdnega položaja. Mnogo bolj občutne in kvarne so se pokazale moralne posledice tega stanja. Spričo znižanja mezd smo imeli priliko opaziti, da je nastala močna medsebojna konkurenca. Delavstvo in nameščenstvo je v strahu za svojo eksistenco jelo popuščati v svoji zavesti in nastala je ostra medsebojna borba, katere posledica je predvsem pasivnost in nezainteresiranost za izboljšanje lastnega položaja. Oni, ki so spričo dolgoletnega zaposlenja na zaupnih položajih znali vsaj deloma vzdržati svoje prejemke, so stopili ali v ozadje, ali pa so si s pomočjo pomožnih slabše plačanih moči znali priboriti nadaljnji obstoj, sicer sebi v korist, vendar celoti v škodo. Vse ostalo nameščenstvo in delavstvo z najboljšo kvalifikacijo je bilo primorano sprejemati nova službena mesta — v kolikor je bila za to dana potreba — za najminimalnejšo mezdo. Do tega stanja je prišlo tudi spričo enostransko vsiljenega političnega razpoloženja. Strokovne in nameščenske organizacije so imele dovolj prilike opažati nastalo stanje in pasivnost. In upravičeno danes lahko trdimo, da je delavstvo in nameščenstvo s svojim pasivnim zadržanjem mnogo pripomoglo k dejstvu, da se prejemki, ki znašajo v večini primerov od 25 do 40 odstotkov manj ko preje, do danes še niso zvišali. Pozivi in rotenja posameznih organizacijskih forumov, da naj se delavstvo in nameščenstvo organizirano v celoti prebudi in samozavestno postavlja svoje upravičene zahteve, niso imeli uspešnega odziva. Znano nam je veliko primerov, kjer se je upalo in pričakovalo na izboljšanje razmer v okviru politične pripadnosti. Pa vendarle danes lahko ugotovimo in to celo ponovno, da je kapital izrabil vse možnosti, ki so privedle k znižanju mezd. In tudi velika ubogljivost, ki je v zvezi s politično opredelitvijo bodisi delavstva ali nameščenstva, celoti ni prinesla izboljšanja položaja. Zastopniki velikih in manjših podjetij so znali uporabiti organizirano moč v borbi za znižanje mezd. Poklicali so na pomoč vsa svoja združenja in ustanove, uporabili so sleherno priliko in vsak argument za dosego splošnega znižanja prejemkov delovnega ljudstva. In s pomočjo — četudi politično nasprotno organiziranih forumov — so dosegli pasivnost onih, kateri so imeli stopiti v samoobrambo. Tako stanje traja po veliki večini še danes, ko je vendar dokazano, da so se prilike na življenjskem trgu bistveno spremenile in ko lahko ugotovimo, da pod težo tako umetno ustvarjene situacije trpi ogromna večina delavstva in nameščenstva. Ali ni morda to dovolj močan dokaz, da je treba zopet zbrati vse sile, in da je z organizirano celoto treba dokazati, da se godi krivica vsem onim, ki so odvisni od dnevnega zaslužka in katerim se umetno prikriva pot v organizacije, v katerih bi brez dvoma imeli priliko uporabiti vse svoje moči za svojo in skupno boljšo bodočnost. [illegible] Ne smemo dopuščati, da ostajajo celi večji obrati brez organiziranega delavstva, ker če hočemo urediti življenjske pogoje vsem in slehernemu stanu primerno, potem predvsem uredimo in uvrstimo vse delavstvo in nameščenstvo v strokovni pokret. Tako organizirani pa bomo znali braniti svoje delo in svoje pravice. Zopet prihaja čas, ko se nam lahko zgodi, da obnemoremo, če ne bomo poskrbeli sami za svoj obstoj.

Zavarovanje za onemoglost, starost in smrt

S 1. septembrom 1937 je pričelo izvajanje zavarovanja za onemoglost, starost in smrt.

Delavci, prečitajte in uvažujte sledeča navodila:

I.

Kdo je zavarovan za onemoglost, starost in smrt?

Praviloma se bo izvajalo zavarovanje za onemoglost, starost in smrt za vse osebe, ki so zavezane zavarovanju za bolezen, vendar s sledečimi izjemami.

Od dolžnosti zavarovanja za onemoglost, starost in smrt so izvzete osebe:

1. ki so dne 1. septembra 1937 že dopolnile 70. leto starosti;

2. osebe, ki bodo prejemale 1. septembra 1937 od države, samoupravnih teles, iz fondov in naprav javnopravnega značaja ali od Pokojninskega zavoda rento vsaj v znesku 1500 dinarjev na leto;

3. osebe, ki so zavarovane pri Pokojninskem zavodu za nameščence v Ljubljani.

Delodajalci morajo zato prijaviti uradu pravočasno, najkasneje pa do 1. septembra 1937 vse one osebe, ki so pri njih zaposlene, pa so že prekoračile 70. leto starosti, kakor tudi osebe, ki bodo 1. septembra prejemale rento od ene gori navedenih ustanov. Te prijave so potrebne zaradi tega, da zanje urad ne bo predpisoval prispevkov.

Za osebe, ki so zavarovane pri Pokojninskem zavodu za nameščence v Ljubljani, bo Pokojninski zavod sam predložil Okrožnemu uradu prijavo in za prijave teh oseb ni treba skrbeti delodajalcem.

Prijave glede starosti in uživanja pokojnine naj delodajalci izvrše tako, da bo urad lahko na podlagi poslanih podatkov v svojih evidencah to dejstvo zabeležil.

Izrecno pa pripominjamo, da morajo to delodajalci prijaviti, ker sicer po uredbi urad ne sme vrniti delodajalcu prispevkov, ki se bodo predpisovali, ker ni bil podan pravočasno dokaz o tem, da je v bolniško zavarovanje prijavljena oseba izvzeta od dolžnosti zavarovanja za onemoglost, starost in smrt.

Oseb, ki so pri Okrožnem uradu že zavarovane, ni potrebno samo radi zavarovanja za onemoglost, starost in smrt ponovno prijavljati.

II.

Izvzetje iz zavarovanja za onemoglost, starost in smrt je treba dokazati z listinami.

Uredba zahteva tudi, da delodajalci dokažejo z izkazili, da je oseba resnično izvzeta iz zavarovanja, bodisi ker je stara nad 70 let, bodisi da uživa starostno preskrbo. Kot dokaz teh činjenic morajo delodajalci predložiti bodisi izpisek iz rojstne knjige, domovnico ali drugačno uradno dokazilo. Ravno tako je treba priložiti odlok o pokojnini in potrdilo ustanove, ki jo izplačuje, da oseba še prejema pokojnino.

Prijav glede izvzetja iz zavarovanja za onemoglost, starost in smrt Okrožni urad ne bo upošteval, ako se istočasno s prijavo ne bodo uradu predložila omenjena izkazila.

III.

Pravilno izpolnjevanje prijavnic.

Točno in zanesljivo izpolnjena prijavnica za člana bo za zavarovanje za onemoglost, starost in smrt še neprimerno bolj važna, kot je za zavarovanje za bolezen in nezgode.

Prosimo, da so vsi podatki na prijavnici člana točni, zanesljivi in da je posebno zanesljivo zabeleženo rojstno in rodbinsko ime. Prosimo, da se preveri, bodisi po krstnem ali poročnem listu točno, kako se prijavljena oseba piše, kdaj in kje je rojena. Urad upa, da bo zadoščala le ta prijava za to, da se bo lahko ugotavljala še po več letih identiteta posameznega delavca. Nerad bi urad zahteval drugačnih sankcij, da se identiteta delavca zanesljivo določa.

Ko se izpolnjujejo prijavnice, naj se ti podatki ne pišejo zgolj po delavčevi napovedi.

Napačne in netočne prijave bodo povzročale delavstvu veliko, mnogokrat tudi nepopravljivo škodo. In tudi radi čim manjših upravnih stroškov moramo zabičevati vsem onim, ki bodo imeli posla s starostnim in onemoglostnim zavarovanjem, da ni vseeno, kako se zapišejo krstno in rojstno ime in drugi podatki.

IV.

Polovico prispevka za zavarovanje za onemoglost, starost in smrt sme delodajalec odtegniti od delavčeve mezde.

Prispevki za zavarovanje za onemoglost, starost in smrt se bodo predpisovali s skupnim plačilnim nalogom. Zato se bo plačilni nalog temu primerno preuredil.

Prispevek za zavarovanje za onemoglost, starost in smrt se mora plačevati po zavarovani mezdi in znaša tedensko 18% zavarovane mezde. Prispevek znaša torej 3% dnevne zavarovane mezde. Tudi prispevke za zavarovanje za starost, onemoglost in smrt mora plačevati delodajalec, sme pa polovico prispevka odtegniti ob prvem izplačilu od delavčevega zaslužka, kasneje pa le, ako še ni minul 1 mesec od dotičnega izplačila, če je prejemal delavec plačo na dan, ali na teden, odnosno nista minula dva meseca, če je dobival nameščenec plačo ali mezdo mesečno.

Važno je tudi še, da se prispevki za starostno zavarovanje ne pobirajo za čas, dokler je zavarovanec zaradi bolezni za pridobitno delo nesposoben.

V.

Prijavite vse zaposlene osebe!

Prav posebej pa velja povedati še to: če je doslej radi neprijave posameznega delavca ostal brez prispekov urad, ni trpel delavec nobene škode. Odslej pa bo tako, da bo delavec brezpogojno prikrajšan na stare dni ali pa v onemoglosti za vsak dan, za katerega ni bil prijavljen. Opust prijave pomeni v vsakem primeru brezpogojno znižanje starostne in onemoglostne rente.

Radi nekaj dinarjev pa ne smemo zniževati rent in podpor našemu delavstvu.

Podrobnejša pojasnila in navodila o novem zavarovanju pa vsebuje brošura »Zavarovanje za onemoglost, starost in smrt«, ki jo je založil Okrožni urad za zavarovanje delavcev in se po din 2 prodaja pri uradu in uradovih ekspoziturah.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani.

Širite naš list!

STROKOVNI VESTNIK

SPLOŠNA DELAVSKA STROKOVNA ZVEZA

Iz centralne uprave

Dne 15. septembra je bila na vse podružnice razposlana obširna okrožnica, ki na 10 straneh prinaša vse sklepe zvezinega kongresa v Celju. Opozarjamo na to okrožnico vse članstvo zveze, odbore podružnic pa naprošamo, da okrožnico na sestankih članstvu prečitajo, da bodo o poteku kongresa in sklepih pravilno informirani.

Svetek Franc, l. r., predsednik

Jakomin Lovro, l. r., tajnik.

Kolektivna pogodba za steklarsko delavstvo v Hrastniku podpisana

Po dolgotrajnih pogajanjih je bila 28. septembra t. l. podpisana kolektivna pogodba za steklarsko delavstvo, zaposleno v Zedinjenih tvornicah stekla d. d. v Hrastniku, z veljavnostjo od 1. avgusta 1937. Novo je to, da ta pogodba velja za vse steklarsko delavstvo v podjetju, ne pa, kakor dosedanja, samo za steklarje.

Pri pogajanjih, katera je vodil zastopnik Delavske zbornice s. Joža Golmajer, so sodelovali poleg zastopnikov podjetja, inž. Riharda Abela in ravnatelja Findeisna, glavni tajnik Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije s. Lovro Jakomin in obratni zaupniki.

Sklenjena pogodba je za današnje čase solidna in ureja: Delovni čas in postopek v slučaju skrčenja obrata, odmore, delo ob nedeljah in praznikih, mezdni sistem. Določile so se temeljne kategorijske mezde in smernice za določitev plač za steklarje in to za vse v podjetju zaposlene delavske kategorije, in je v mnogih slučajih doseženo izboljšanje. Akordne tarife so sestavni del sklenjene pogodbe in je določen postopek za ureditev novih. Delovne akordne postavke se smejo spreminjati le sporazumno. Uredilo se je tudi vprašanje tovarniških stanovanj, kurjave in razsvetljave ter plačanih letnih dopustov. Pogodba vsebuje obširno razlago določb §§ 219, 220 in 221 obrtnega zakona in odškodnina za orodje.

Steklarsko delavstvo je imelo v nedeljo, dne 3. t. m. svoje zborovanje, na katerem je glavni zaupnik s. Franc Vračun prečital in tolmačil sklenjeno kolektivno pogodbo. Po daljši debati je delavstvo vzelo sklenjeno pogodbo na znanje in sklenilo, da se pogodba odtisne tako, da bo imel vsak delavec svojo pogodbo.

Predsednik podružnice s. Franc Beutel je govoril o bodočih nalogah organizacije in priporočal, da se vse delavstvo od prvega do zadnjega organizira, ker drugače bo ostala pogodba le krpa papirja. Z ozirom na to, ker je pogodba sklenjena za vse delavstvo je nujno potrebno, da pazimo vsi na to, da se bo tudi za vse enako izvajala. Radi tega je tudi nujno potrebno razmišljati o tem, kako urediti strokovno organizacijo. Priporočal je, da se steklarsko delavstvo razdeli v sekcije in sicer se bodo ustanovile: sekcija steklarjev, sekcija brusilcev, sekcija profesionistov in sekcija za zunanje delavstvo. Te sekcije bodo morale imeti medsebojno zvezo. Upati je, da bo v najkrajšem času naša strokovna organizacija izgrajena tako, da bo odgovarjala vsem stavljenim nalogam.

Steklarji v Hrastniku so uspeli in je samo želeti, da bi rodili predlogi s. Beutla mnogo uspeha in da bi res prišlo do organizacije, ki se bo odlikovala po vztrajnosti in zavesti za skupnost delavskega razreda.

RUDARJI

J. Arh:

Po mezdnem gibanju rudarjev pri TPD.

V sredo, dne 15. septembra t. l. se je vršila zaključna razprava o mezdnih zahtevah rudarjev Trboveljske premogokopne družbe. Doseženi sporazum še sicer daleč ne odgovarja dejanskim potrebam in zahtevam rudarjev, je pa vsekakor uspeh, ki je vreden, da se ga javno zabeleži. Mogoče bodo nekateri trdili drugače, toda jaz, ki se držim pregovora: Kolikor moči toliko uspeha, rečem tako.

Ob priliki te razprave pa so bile iznešene s strani zastopnikov družbe tudi stvari, o katerih se mi zdi važno, da o njih javno povem svoje mnenje. Brez dvoma je, da ima ob taki priliki vsaka stranka pravico, da brani svoje stališče. To načelo je veljalo tudi pri sedanji razpravi. Ali vendar: razočaralo je nas delavske zastopnike to, da je predstavnik družbe le preveč povdarjal, da je vzrok padcu produkcije na premali storitvi rudarjev ali lenobi gotovega dela rudarjev. Mi sicer vemo, da vsi delavci ne bodo nikdar stoodstotno enaki, ali da bi vso krivdo radi znižanja produkcije nosili vedno in samo rudarji, tega si pa ne moremo pustiti dopasti. Proti tej trditvi so delavski zastopniki doprinesli tehtne dokaze o pravih vzrokih padca produkcije, ki ne zadenejo samo delavstva, temveč predvsem tudi družbo samo. Predstavnik rudarske oblasti je izjavil, da se čudi, kako morejo delavski zastopniki govoriti o neurejenosti jamskih naprav, ko ima vendar poročila, da so jame v redu.

Ti dve trditvi se mi zdita preveč enostranski in silno dvomim v njih utemeljenost. Zato se čutim dolžnega, da o njih javno govorim, da jih bodo spoznali predvsem rudarji v svrho vednosti in ravnanja. Ako bodo nato naši rudarji pravilno razumeli pomen zgoraj navedenih trditev, potem bodo znali za v bodoče, da je njihova prva dolžnost, da skrbijo pri delu za varnost svojega življenja, drugo da svoje delo v redu in vestno vrše in tretjič pa, **da stalno zasledujejo vse ovire** pri izvrševanju njihovega dela, in jih takoj javijo svojim zaupnikom v nadaljnje postopanje. Zakaj, le na ta način zbrani dokazni materijal bo v bodoče mogel odvreči krivdo od rudarjev in jo pokazati tam, kjer dejansko obstoja.

Pri tej priliki je zastopnik družbe tudi izjavil, da je v svrho odprave takih in sličnih nedostatkov, ki ovirajo napredek v produkciji, pripravljen tudi materijelno odškodovati tiste, ki bi stavili primerne predloge za odpravo nedostatkov. Mislim, da to ni napačno. Vendar v svrho konkretnejšega izraza tega namena bi predlagal, da družba enostavno nekoga določi iz delavskih vrst za določen čas, ki bo imel pravico jamski obrat, v katerem je zaposlen, vsak čas v celoti pregledati in na podlagi dejanskih ugotovitev opozoriti obratno vodstvo na nedostatke, ki so obratnega, delovnega in varnostnega značaja. Tak preglednik bi naj bil po mojem vedno glavni zaupnik II. skupine dotičnega obrata. Odškodnina za ta njegov posel bi naj bila povprečna višina zaslužka v akordu dotičnega obrata. V svojem delokrogu bi pač moral uživati vsestransko svobodo kretanja.

Mogoče bo imela družba pomisleke proti temu. Pri teh mogočih pomislekih pa naj uvažuje dejstvo, da mora med delovno silo in zahtevo po storitvi biti nek živ organizem, ki ostrino obeh kontrahentov ublažuje in nedostatke odpravlja. In ker tega organizma še danes manjka, zato moramo odločno zavračati trditev družbe, da gre vzrok padca produkcije edino na račun lenih rudarjev. To trdimo z vso odločnostjo, ker vemo, da je najmanj 99% rudarjev, ki radi delajo in se pri delu trudijo do skrajnosti, samo če imajo nekaj izgleda, da bodo pri svojem delu tudi nekaj zaslužili.

To sem smatral za potrebno da povem, zato, da bo naše stališče v bodoče lažje in da ne bo nepotrebnih sumničenj.

Mezdno gibanje rudarjev državnih rudnikov

Dne 9. septembra t. l. so se pričela mezdna pogajanja med zastopniki rudarjev državnih rudnikov in zastopniki uprave državnih rudnikov v Sarajevu. Po večdnevni razpravi je uprava državnih rudnikov sicer pristala na to, da bi se plače povišale za 7—8%. Tega pa zastopniki rudarjev absolutno niso mogli sprejeti, ker zahteve rudarjev so bile 30% povišek. Delavski zastopniki so potem svoje zahteve znižali na 20%, ali več pa niso mogli. Ker tudi na tej osnovi ni prišlo do sporazuma, se je izvolila ožja komisija, katera se bo podala še v Beograd na ministrstvo za rudnike in šume.

Tako se to mezdno gibanje zavlačuje že 11 mesecev in je še veliko vprašanje, kdaj in s kakšnim uspehom bo zaključeno? Med tem pa draginja narašča in rudarji pa dobesedno stradajo ob svojih sramotno nizkih mezdah. [illegible]

Radi tega je zahteva vseh rudarjev, da se to vprašanje čimprej reši.

Obratne razprave na rudnikih TPD.

Na osnovi določb sporazuma med zastopniki rudarjev in predstavniki Trboveljske premogokopne družbe z dne 15. sept. t. l. so se vršile na vseh rudnikih TPD. obratne razprave v zadevi izboljšanja gotovih neodgovarjajočih akordnih postavk. Tudi na teh razpravah rudarji sicer niso popolnoma uspeli, ali vsekakor se je mnogo izboljšalo. Na teh razpravah, katerih se je udeležila tudi rudarska oblast po svojem zastopniku, se je tudi razpravljalo o raznih pritožbah delavstva. Tudi v tem oziru so podali zastopniki TPD. izjavo, da se bo pač gledalo na to, da se bodo ti nedostatki v bodoče kolikor mogoče skušali preprečiti.

S tem je to mezdno gibanje za enkrat zaključeno. Kako dolgo bo sedaj ta sporazum trajal, je pa zopet odvisno od naraščajoče draginje in pa organizirane aktivnosti rudarjev. Pri tem mezdnem gibanju so rudarji zopet pokazali svojo pamet in razsodnost. Zahtevali in sprejeli so pač to, kolikor so čutili organizirane moči v sebi. Zato naj tisti, ki na uspeh tega gibanja gledajo z drugačnimi očmi, ne mečejo krivde za majhen uspeh na zastopnike rudarjev, temveč naj priznajo to krivdo tistim, kateri skozi 10letja nergajo med rudarji in jim jemljejo vero v njih lastno organizacijo. Zakaj, dokler bo večina rudarjev neorganizirana, toliko časa se ne more računati z večjimi uspehi.

Kongres čeških rudarjev

V dnevih 26.—28. septembra t. l. se je vršil v Pragi X. redni kongres Čehoslovaške rudarske zveze (Svaz horniku). Na kongresu je bila zastopana uprava z 21 člani, 16 okrožnih tajnikov in 73 zveznih delegatov, ki so zastopali nad 23.000 članov. Nadalje je prisostvovalo kongresu 14 zastopnikov ostalih zvez, 6 zastopnikov raznih ministrstev, 3 zastopniki nemške češke rudarske zveze (Union der Bergarbeiter), 16 zastopnikov obratnih svetov, 4 zastopniki glavnih bratovskih skladnic, 4 zastopniki čeških socialdemokratov in 3 inozemski delegati in sicer jugoslovanski, rumunski in poljski.

Po zaključku običajnih pozdravnih govorov je podala uprava poslovno poročilo za leta 1934—1936 in sicer s. K. Brožik, predsedniško, s. Neubauer za centralno tajništvo, s. Tybl blagajniško in s. Kapral za preglednike. To poslovno poročilo je bilo brez debate vzeto na znanje in izražena upravi soglasna zaupnica.

Drugi dan je podal s. K. Brožik obširno poročilo o vsesplošnem položaju rudarske industrije, s dr. Hase o socijalnem zakonodavstvu in s. primarij dr. Maks Karp o poklicnih boleznih rudarjev. Vsi ti referati, ki so bili zelo stvarni in v osnovi utemeljeni, so bili s splošnim aplavzom vzeti na znanje. Nato so sledila poročila okrožnih tajnikov, na kar se je pričela debata k posameznim referatom, v katero so posegli delegati iz posameznih rudnikov. Iz te debate je bilo razvidno visoko pojmovanje čeških rudarjev za svojo organizacijo in svojo socijalno zaščito, zakaj te debate so bile stvarne in vsestransko na višku. Kako veliko zaupanje in ugled uživa prejšnja uprava je razvidno iz tega, da je bila vnovič soglasno izvoljena s predsednikom s. K. Brožikom. Nepopisen je bil občutek, ko so ob zaključku kongresa vsi navzoči stoje odpeli Internacijonalo in si stisnili sodružno roke.

Če vzamemo, da je v Čehoslovaški okrog 100.000 rudarjev, od katerih je organiziranih v »Svaz horniku« 23.000, v »Union der Bergarbeiter« 17.000, v rdeči strokovni organizaciji (kom.) 14.000, potem jih je v razredno strokovnih organizacijah nad 54.000 in k temu še nad 20.000 organiziranih v ostalih organizacijah, vidimo, da češki rudarji veliko bolj pojmujejo potrebo svoje organizacije, kot pa naši. Zato je pa njihov socijalni položaj tudi veliko boljši. To je za nas nauk, iz katerega se moramo učiti.

V vsako delavsko stanovanje naš delavski tisk!

MONOPOLCI

Meščansko časopisje stalno prinaša vesti o pojemanju brezposelnosti delavstva in izboljšanju življenjskih razmer. Toda monopolski delavci vidimo, da je vse ravno narobe res. Plače se znižujejo, od zaposlenih delavcev se pa zahteva vedno večjo storitev. Zadnje čase se je tudi v ljubljanski tobačni tovarni odpovedalo službo 100 delavkam. Tu ne pomaga nikak protest, ker je Uprava državnih monopolov reducirala kredit za delavske plače na minimum. Pripominjamo, da ne pade krivda na vodstvo tovarne, temveč na druge [illegible] faktorje, [illegible] Predvsem je treba kritizirati gotove osebe, katere so nam dale nešteto obljub, da bodo izboljšale položaj monopolskim delavcem, pa zaman. Konstatirati moramo, da smo sedaj 30 odst. na slabšem, [illegible] Zato pozivljamo merodajne, da naj enkrat svoje obljube izpolnijo! Predvsem bi morali priskočiti na pomoč sedaj in izposlovati večje kredite za delavske plače, da ne bi bilo 100 delavk na zimo vrženih na cesto. Sedaj v tem času lahko delavstvo vidi, kdo se zanima zanj. Reducirano delavstvo se obrača na vodstvo podružnice monopolskih delavcev, da bi se mu pomagalo. Vodstvo podružnice je ukrenilo vse potrebno, da bi se ta redukcija omilila, čeravno nekateri hujskači govorijo, da se nič ne dela in da Savez monopolcev ne obstoja itd. **Zato delavci-ke, kateri ste včlanjeni v SMD. in kateri stojite ob strani in čakate izboljšanja od gotovih lažiobljubarjev, upamo da uvidevate, da ne** boste več čakali na demagoške obljube, temveč da se vsi do zadnjega organizirate **v Savezu monopolskih delavcev Jugoslavije.** Le potom Saveza si bomo v stanju izboljšati svoj mizérni položaj ter pravilno urediti delovne in plačilne pogoje.

Zato zaupajte v vodstvo podružnice in pa v svojo lastno moč, le v tem je rešitev. Ako smo zavedni delavci, se na vse druge fraze ne ozirajmo. **Gradimo si sami temelj in potem tudi lahko upamo na boljšo bodočnost. — Družnost!**

Pri zadnjem izplačilu se je nabralo za bolna člana Dolenca Gustlja in Erpiča Franca Din 471. Dolenc je prejel Din 271, Erpič Din 200. Podpisana se lepo zahvaljujeva vsem darovalcem. Posebna zahvala tudi gg. uradnikom.

Dolenc Gustelj in Erpič Franc.

STAVBINCI

Bliža se konec gradbene sezone

Jesen je nastopila. Mokra je in hladna. Pravijo, da je jesen eden najlepših letnih časov. Mogoče za nekatere. Za stavbinske delavce je gotovo vse drugo preje kot lep in prijeten. Pri nas z vsakim dnem nekoliko poraste bojazen pred trdo neizprosnostjo zime. Vznemirja nas negotovost, kako bomo preživeli zimo.

O prihrankih čez poletje ni govora. Kar smo zaslužili je šlo sproti za hrano in stanovanje. Toplo obleko in čevlje lahko občudujemo skozi šipe izložb. To so za nas nedosegljive dobrote. Podpora javne borze dela je kakor kaplja v morje, [illegible] To ne zadošča niti za stanovanje. Kje je najpotrebnejša hrana, popravilo obutve in drugo?

Lani smo vodili borbo za zvišanje plač. Dosegli smo nekaj. Vse to pa nam je sedaj vzela draginja in še celo več kot to. Naše preživljanje je danes težje, kot je bilo lansko spomlad.

Komu je to stanje v prid? Morda narodnemu gospodarstvu, katerega so podjetniki vseh vrst in barv vedno postavljali v ospredje, kadar smo postavljali zahtevo po zvišanju plač, češ, poglejte to naše ubogo narodno gospodarstvo, ki ne prenese prav nobenega povišanja sedanjih plač.

Zopet bomo stavbinski delavci postavili zahtevo po zvišanju delavskih mezd. Zopet bodo podjetniki uporabili narodno gospodarstvo kot argument za pobijanje naših zahtev. Tega smo si svestni. Toda, če jim je uspelo enkrat, dvakrat skriti za ta ščit svoje prave namene, ni rečeno, da bo to vedno tako. Tudi mi imamo argumente, ki živo pričajo za nas To so njihove nove in krasne vile [illegible]

Da, goli smo in bosi, ko spet prihaja zima. Gole in bose so naše žene in deca. Trda in kruta bo zopet zima. Marsikateri od nas jo ne bo vzdržal.

Zahtevamo izdatnejšo preskrbo čez zimo. Zahtevamo primerno zvišanje delavskih plač. To zahtevo postavljamo s povdarkom, odločni braniti jo z vsemi močmi in sredstvi. Branili jo bomo enotno vsi, ki nas je združila sila razmer.

Gradbeni delavec izreži

§ 124.

Strmine.

Lesene strmine morajo biti tako široke, da se lahko na njih izogneta dve osebi. Strmec ne sme biti večji nego 1:2, če pa je mogoče, naj bo vedno 1:3.

Lesena strmina mora biti v presledkih enega koraka opremljena s prečnimi letvami, ki preprečujejo izpodrsavanje. Lesena strmina mora biti na zunanji strani ograjena.

Lesene strmine se smejo nadomeščati z lestvami samo izjemoma, če zaradi tehničnih težav ni mogoče postaviti strmin.

§ 125.

Dvigala.

Dvigala (lifti), ki se uporabljajo pri gradnji za prevažanje materijala, se ne smejo uporabljati tudi za prevažanje oseb. Izjemoma je to dovoljeno, če se zidajo visoki dimniki in kopljejo globoke jame; toda tedaj morajo biti dvigala zadosti varna. Vsako dvigalo mora imeti v kilogramih označeno nosilnost. Odprtine za vtovarjenje in iztovarjenje morajo biti ograjene in po potrebi tudi razsvetljene.

§ 126.

Dvigala za malto.

Pri navadnih dvigalih za malto (ploščah z vrvjo, na katerih koncih so pritrjene posode za malto), se mora osovina, ki nosi ploščo, postaviti dovolj visoko, najmanj pa 2 metra nad tlemi odra, da ni nevarna za delavce, zaposlene na sosednem odru.

§ 127.

Prevažanje valjarjev.

Če se prevažajo valjarji, cevi, cilindri, sodi in temu podobno, je treba ukreniti primerne odredbe, da se ti predmeti med dviganjem ne strkljavajo.

§ 128.

Varnostne ograje.

Da se delavci zavarujejo zoper padec v notranjščini stavbe se morajo traverze takoj pokriti, čim se položе. Istotako se morajo pokriti odprtine v zidu ograditi.

Pri postavljenih stebrih je treba takoj napraviti provizorno varnostno ograjo. Prostori, ki so pod nepokritimi in neograjenimi odri in okni, morajo biti zavarovani zoper eventualno padanje predmetov.

(Nadaljevanje sledi.)

Delavci čuvajmo svoje zdravje!

Dež pada enakomerno ves dan. Na stavbišču hotela »Slon« se dela, kakor da je vedro. Vsi premočeni se zvečer delavci podajo vsak na svoje bivališče, kateri se pa preoblačijo na gradnji, imajo naslednje jutro zelo prijeten občutek, ko oblačijo mokro delovno obleko, ki se jim potem suši na telesu.

Delavec se boji za skorjico kruha in pozablja na svoje zdravje. Če delavec zboli, podjetniku ni več potreben; kajti podjetje je najelo samo delavčevo delovno silo. Tokrat se začne za delavca čestokrat križev pot. Na bolniški blagajni hodi od zdravnika do zdravnika, ki ga na hitro roko pregleda in včasih vpiše v stalež bolnikov. Posebno h koncu sezone gradbeni delavec zelo težko doseže, da bi prišel v stalež bolnikov. V vsakemu vidijo simulanta.

Po eventuelnem zdravljenju se poda gradbeni delavec v pisarno podjetja po bolniški teden, mnogokrat mora posredovati sodišče.

Dobili smo zavarovanje za onemoglost. Par let dela v takem vremenu, pa delavec ne bo več zmožen dela pod takšnim priganjaškim sistemom kakršen vlada danes. Ali bodo merodajni pri zavarovanju to priznali? In če tudi, kako boš živel s tako malo rento? Računajmo!

Sodrugi! Zdravje je naš največji zaklad. Čuvajmo naše zdravje!

OBVESTILO

Podružnica SGRJ v Ljubljani obvešča vse članstvo sedaj, ko se sezona nagiba h koncu, posebno one sodruge, kateri so iz podeželja, ko bodo odhajali domov, da se na podružnici odjavijo v svrho točne evidence. Letošnje leto spomladi so bile radi tega, ker se članstvo ni redno odjavljalo, velike težave radi priznavanja članstva. Savezni pravilnik predvideva, da vsak član, kateri ne plača prispevkov ali se ne prijavi v 8 tednih, izgubi članstvo.

Važno je tudi, da člani, ki odpotujejo domov, javijo naslov, da se jim more pošiljati časopis na dom, ker članstvo mora biti v stalnih stikih z organizacijo, da ve za vse stvari, katere se dogodijo med tem časom.

Za članstvo, katero se nahaja v Ljubljani ali bližnji okolici, je važno, kadar je brezposelno, da vedno hodi na podružnico, da se jim žigosa članovnike in zabeleži trajanje brezposelnosti radi točnega poslovanja.

Sodrugi, držite se reda in točnosti!

ŽIVILCI

Stavka mesarskih pomočnikov v Ljubljani.

V torek, dne 21. septembra so zborovali mesarski pomočniki v veliki dvorani v »Delavski zbornici«. Zborovanja se je udeležilo 125 pomočnikov. Predsedoval je s. F. Podkov, glavno poročilo je podal s. Tome in orisal podrobno zgodovino gibanja ljubljanskih mesarskih pomočnikov, ki še nimajo urejenih delovnih in plačilnih razmer. Žive še vedno v cehovskih razmerah in so prisilno navezani na hrano in stanovanje pri mojstru. Zato so popolni sužnji mojstrov, ki jih izkoriščajo do skrajnosti, saj morajo delati, poleg svoje obrti, še v hlevu, na polju pomagati pri košnji itd. Njihovo dnevno delo traja od 14 do 16 ur in često tudi več. Od 168 pomočnikov jih je 150 organiziranih. Do sedaj niso imeli kolektivne pogodbe. Organizacija je že lani v decembru zaprosila Združenje mojstrov, naj bi se medsebojno dogovorili glede sklenitve kolektivne pogodbe, kar pa je Združenje odklonilo. Letos februarja je posredovala Delavska zbornica in je prišlo do prvih pogajanj 7. marca, ko so mojstri priznali, da v mesarski obrti delovne in druge razmere niso urejene in da je vsled tega sklenitev kolektivne pogodbe potrebna, zlasti pa tudi radi nelojalne konkurence, ki vlada med mojstri. Zahtevali so tudi omejitev vajencev za dobo 4 let. Na občnem zboru mojstrov 14. marca t.l. pa so sklenili, da ne pristopijo k pogajanjem za kolektivno pogodbo. Organizacija je v zmislu novih predpisov zaprosila mestno poglavarstvo, da skliče obravnavo za mirno poravnavo spora. Vršili sta se potem dve obravnavi, ki sta zaključili brez uspeha. Tudi razsodišče so mojstri odklonili. Več mojstrov pa je bilo pripravljenih skleniti kolektivno pogodbo, pa so se radi vpliva Združenja premislili. Pomočniki so bili končno prisiljeni stopiti v stavko, katero so soglasno izglasovali ob pol polnoči.

S. Tome je navzočim jasno predočil, kako pomemben je njihov sklep, pozval je navzoče na strogo disciplino. Izvolil se je 5 članski stavkovni odbor, nato pa so pomočniki odšli in zasedli mestno klavnico. V soboto, dne 25. septembra se je na ljubljanskem trgu pojavila kontrola šestih mesarskih pomočnikov ob asistenci referenta Delavske zbornice s. Jurija Stankota, ki so pregledali poslovanje mesarskih stojnic. Ugotovilo se je pri nekemu mojstru, da je bila tehtnica, na kateri tehta meso, vsa polna zelenega volka. Dalje, da so izvrševali strokovno mesarsko delo, sekali in tehtali ter zavijali meso pri več mesarskih mojstrih hlapci in dekle, kar nasprotuje vsem obrtnim predpisom, higijeni in tudi odredbam o zavarovanju delavstva, ker ti hlapci in dekle niso bili zavarovani pri OUZD za izvrševanje službe mesarskega pomočnika. Ugotovilo se je, da so na več stojnicah samostojno brez vsakega strokovnega nadzorstva, brez prisotnosti mojstra ali pomočnika, sekale in prodajale meso ženske same, brez vsake strokovne izobrazbe, kar je po o. z. prepovedano.

Na večini stojnic vrše delo mesarskega pomočnika žene in hčerke mojstrov itd. V mesarski obrti je polno nedostatkov, ki se morajo odpraviti. Za 26. septembra je sklicala Delavska zbornica razgovor v hotel Štrukelj in povabila mojstre, ki so bili že pred stavko za sklenitev kolektivne pogodbe in tiste, ki so med stavko dali pismeno izjavo, želeč, da pride čim preje do pogodbe. Razgovor je vodil s. Stanko, mestno poglavarstvo je zastopal g. Derganc, živilce s. Tome, mesarske pomočnike pa pet delegatov: Mojstri so povdarili, da ne bi prišlo do stavke, če bi bil predsednik Združenja bolj elastičen in bi na zborovanju mojstrov obrazložil osnutek kolektivne pogodbe. Mojstri so upravičeno posumili, da je njihov predsednik namenoma izzval stavko, ki njega ni niti najmanj prizadela, k večjemu mu je okoristila, ker dela sam s sinom in brez pomočnika. — Zaključek razgovora je bil, da po predelavi osnutka kolektivne pogodbe mestno poglavarstvo še enkrat skliče sestanek mesarskih mojstrov, na katerem naj bi ss. Stanko in Tome tolmačila kolektivno pogodbo, potem pa naj bi se izvolilo komisijo, ki bo sklenila kolektivno pogodbo.

Na željo navzočih mojstrov in predstavnika mestnega poglavarstva se je sklenilo premirje, ki naj bi ugladilo pot do nadaljnih razprav. Pomočniki so na to pristali in so se 26. septembra opoldan vrnili na delo z izjavo, da stopijo takoj ponovno v stavko, če ne bi bilo dovolj izgleda za čim prejšnje pogajanje. Mestno poglavarstvo je sklicalo za 10. oktobra sestanek mojstrov in povabilo tudi ss. Stankota in Tometa. O rezultatu bomo poročali. Kolektivno pogodbo pa so do sedaj že podpisali odnosno se pismeno izjavili, da jo žele čim prej skleniti, sledeči mesarski mojstri gg.: Slamič Franc, Musar, Klemenc, Gutnik, Osenar, Polak, Ocvirk R., Ham Jože, Ponikvar, Gruden, Škerl, Novljan, Dolenc, Podboršek, Slamič Mirko, Krušič, Keber Ant. II., Javornik Josip in Rojec.

Ožja anketa radi odpiranja in zapiranja trgovinskih in obrtnih obratovalnic

se je vršila dne 7. oktobra na banovini. Mesarske mojstre v dravski banovini je zastopal predsednik ljubljanskega Združenja g. Breceljnik, mesarske pomočnike dravske banovine pa ss. Tome in Podkov. Breceljnik je zahteval podaljšanje delovnega časa na stojnicah itd. ter omejitev nedeljskega počitka od 8 na 5 mesecev v letu, končno bi hotel vzeti še to bore, kar imajo mesarski pomočniki. Tome in Podkov pa sta odločno vztrajala na tem, da se naredba ne sme okrniti in naj ostane še nadalje v veljavi.

*

Peki. Za tem se je vršila razprava o naredbi o omejitvi nočnega dela v pekarnah. Pekovske mojstre v dravski banovini je zastopal g. I. Bizjak iz Ljubljane, kateremu so naročili, da izposluje poslabšanje sedanje naredbe. S preddeli naj bi se pričelo ob 22. uri, s skupnimi deli pa ob 1. uri. Pekovske pomočnike dravske banovine je zastopal s. Tome, ki je branil sedanjo naredbo in dokazoval potrebo, da se še izpopolni in popolnoma ukine nočno delo. Načelnik obrtnega oddelka na banovini g. dr. Ratej je izjavil, da se naredba o omejitvi nočnega dela ne bo okrnila in ostane v veljavi sedanje določilo, da se prične s preddeli ob 24. uri, s skupnimi deli pa ob 3. uri zjutraj. Opozoril je še g. Bizjaka, da obvesti o tem mojstre, ker se bo vršila odslej stroga kontrola in se bo kršitelje naredbe z vso strogostjo kaznovalo. Podrobno bomo poročali še na članskih sestankih. T...

MLADINSKI VESTNIK

Mladina in organizacija

Dandanes obstoja mnogo, skoraj bi rekel nešteto mladinskih organizacij in to pod raznimi firmami. Ene se pojavljajo kot prosvetne, druge kot sportne, tretje kot telovadne in tudi političnih mladinskih organizacij ne manjka.

Po vseh teh organizacijah in društvih se pa skuša oddvajati intelektualno mladino od delavske; tam pa, kjer se forsira spojitev obeh (prvenstveno v socialističnih organizacijah) skušajo razni monopolisti nad vzgojo mladine to spojitev preprečiti. Vsled tega tudi ne more priti do izmenjave misli med obema grupama in eni kot drugi se polagoma odtegujejo od društvenega življenja. Prepuščeni samim sebi, jim preti nevarnost, da jih vlovi v svoje mreže fašizem. Kajti ravno duhovno nezrela mladina tvori navadno jedro raznih fašističnih gibanj.

Socialistične strokovne in kulturne organizacije so prvenstveno poklicane, da to pretečo nevarnost odstranijo. V svojih okvirjih morajo zbirati vso mladino, ročno in duševno. In ta združena proletarska mladina, razredno zavedna in duhovno dobro podkovana, bo odolela vsem napadom fašizma.

Kar se tiče notranjega delovanja v socialističnih društvih smatram pa za potrebno, da podčrtam že danes

sledeče neumestne pojave. Poznam notranje življenje nekega delavskega kulturnega društva, v katerem se zbira in udejstvuje tudi mladina. — Imel sem priliko opazovati, da nastajajo v tem društvu med mladinci razni prepiri zgolj iz sebičnih razlogov. Zakaj? Samo zato, ker bi vsak rad bil »führer«. Vsak hoče uveljavljati svojo voljo in svoje nazore, neoziraje se na to, kaj poreko k temu drugi. In to je velika napaka! Pri nas v socialističnih društvih sploh ne sme biti nobenega »firerstva«. To je pojav fašizma! In kako se naj borimo proti fašizmu, če kopiramo njegove metode. Torej proč s sebičnostjo in osebno nenaklonjenostjo, bodimo drug drugemu tovariši in sodrugi, kajti le v sodružnem sodelovanju vseh se bo društvo krepilo in razvijalo. Kar se pa tiče »firerstva«, si bodimo edini v tem, da bo tisti, ki je za društvo največ storil, itak dobil priznanje v obliki te ali one funkcije. Ostali pa naj na sodružni način odobravajo ali kritizirajo njegovo delovanje.

Torej še enkrat proč z nesoglasji, bodimo vsi firerji in vsi vojaki! V borbo za procvit socialističnih organizacij!

B. F., Maribor.

BELEŽKE

T. G. Masaryk

Masarykovo epohalno delo zasluži, da mu tudi mi ob priliki njegove smrti postavimo v našem listu vsaj skromen spomenik.

Še ko je ležal na mrtvaškem odru, se je sprožila cela lava razprav o njegovem velikem delu. Razume se, da so to delo proslavljali predvsem demokratsko navdahnjeni narodi. Za čudo se pa tudi fašistični krogi, katerim Masarykovi nauki živo nasprotujejo, niso mogli otresti silnega vpliva in so tudi oni, radi ali ne radi, priznali velikemu mrtvecu neizbrisljive zasluge za Čehoslovaško državo in za vso svetovno kulturo.

Seveda so poskusili s objavljanjem posameznih izvlečkov Masarykovih del dokazovati, kako na primer se on ni strinjal s razrednim bojem, toda povedati se niso upali, da on ni odklanjal pod vsakim pogojem razredni boj, pač je navajal le posamezne slučaje, kako je ta ali oni sloj napredoval k svojim socialnim pridobitvam po drugih potih, kakor na pr. osvobojenje avstrijskih kmetov, ki ni bilo doseženo po razrednem boju.

Tudi Masarykov humanizem so mnogi tolmačili tako, češ, da se je protivil vedno vsaki revoluciji. V resnici je pa o tej stvari zavzel naslednje stališče: Mi moramo vsako nasilje konsekventno zavračati, ker se sicer nikoli ne osvobodimo nasilstva. Moramo se pa braniti in v ekstremnih slučajih tudi z železom.

Rooseveltov govor

v Chikagi 5. t. m. je vzbudil po vsem svetu ogromno odobravanje. Kakor je ob koncu svetovne vojne Wilsonov govor čudežno pomiril svet, tako je tudi Roosevelt s tem svojim govorom dokazal, da je vreden predstavnik tako velike države kakor je U. S. A.

Ravno ob pravem času, ko se Italija in Nemčija z vsemi silami branita odpoklicati svoje »prostovoljce« iz Španije in ko je Japonska soldateska z največjo silo navalila na neutrjena kitajska mesta in njih civilno prebivalstvo, je nastopil Roosevelt in zaklical odločni: Stoj!

Iz njegovega govora je sklepati, da se Zedinjene države zavedajo, kam bo prišel svet, če bo lahko vsakdo, ki se bo čutil močnejšega, napadel slabejšega, če pogodbe in dane besede ne bodo nič več veljale. Zato se tudi ta ogromna država priključuje tistim, ki so spoznali, da je treba mir in mednarodne pogodbe braniti, tudi če treba, z okovano pestjo.

Za fašistične nemirneže predstavlja Rooseveltov govor moralen in političen poraz prvega reda, za demokratično navdahnjene narode pa veliko moralno pobudo, ker se je stvari miru in pravice priključila država, ki je že svetovno vojno končala v prid tistim, ki so bili napadeni.

Sporazum združene opozicije

je bil dosežen pretekli teden in tudi objavljen v časopisju. [illegible]

[illegible] V tem sporazumu je zahteva po ukinjenju sedanje ustave in izvolitvi ponovne konstituante, ki naj izdela novo ustavo, na katero bo pristala večina Srbov, večina Hrvatov in večina Slovencev. Sporazum se izreka za demokratično in parlamentarno državo pod žezlom dinastije Karadjordjevičev.

Sicer niso v sporazumu nikjer zabeležene socialnopolitične težnje delovnega ljudstva, [illegible]

Kemična tovarna Moste

Minulo leto smo odhajali 20 letnico naše strokovne organizacije. Ob priliki proslave smo delali nekake svečane zaobljube, da hočemo v tej organizaciji vztrajati in se bojevati za boljšo eksistenco našega delavstva in za socializem. Kar ponosen sem bil, ko sem gledal takrat navzoče sodruge, ki je bilo v njih toliko borbene volje. Nikdar si ne bi bil mogel misliti, da bi moglo priti pri nas v tako kratkem času do tako žalostnega konca. Ni mogoče misliti, da se je to zgodilo iz kakega notranjega prepričanja naših že toliko let v organizaciji začlanjenih delavcev, temveč mora biti to le nekaka zunanja sila, ki naše člane tira k nepremišljenim korakom. Zato mislim, da bo zmagala med našimi člani ona notranja zavest, da strokovna organizacija ni nobena igrača, temveč orožje, s katerim si delavstvo pomaga do boljših pravic. Ali naj bo vse to kar smo dvajset let trdili, da je dobro, sedaj čez noč vse zanič? Sodrugi, to ne sme biti!

Ako se ni izteklo na kongresu vse po enem okusu, ki bi bil zadovoljil nekaj naših članov, ali se mora potem vse končati, ali je organizacija tu radi kakega tajnika ali predsednika? Ne, organizacija je v tovarni radi nas delavcev, da nas čuva pred še večjim izkoriščanjem. Dragi sodrugi, čutim se dolžnega, da napišem ta članek v resno svarilo vsem, da si, predno prenehajo biti člani, temeljito izprašajo svojo vest in ne poslušajo onih strastnih sovražnikov, ki jim bo v največje veselje, ako naša podružnica razpade.

Ne pišem tega članka radi tega, ker bi želel biti kak funkcijonar v naši podružnici, kakor se me sodi, temveč prepuščam vse funkcije drugim, samo želja moja je, da prevzamejo vodstvo naše podružnice oni sodrugi, ki jim je strokovna organizacija sveta stvar in naravnost življenjska zadeva delavstva, ki jim ne sme biti vseeno, ali se organizacija dviga in finančno krepi, ali pa žalostno konča v škodo članstva. Zato pozivam vse člane, da svoje članstvo v organizaciji nadaljujejo in privedejo v njo še tiste, ki še ne marajo za organizacijo.

Nič ne vemo, kaj pride. Eno je gotovo, da so oni, ki merijo naše želodce, dobro organizirani in nič dobrega ne moremo pričakovati, ako bomo mi delavci ostali brez naše lastne močne organizacije. Zato želim, da bi zmagala med našimi člani pamet in še večja organizatorična zavest.

Jančič France.

*

Sporočamo obenem, da smo list »Delavec« zmanjšali na 30 komadov. Če ga ne bo kateri dobil, naj si ga izposodi. »Ljudski glas« bodo prejeli pa samo oni, ki se bodo javili, da bodo ostali člani še za naprej.

Masarykove misli

Absolutizem je nevaren tako za človeško družbo kakor za državo. Absolutizem se ne more vzdržati in ako ga je nemogoče vreči mirnim potom, ga je treba vreči z revolucijo, ki je torej pod takimi okolnostmi dovoljena, še več, revolucija je tedaj dolžnost.

*

Zlo moramo premagovati z dobrim. Odklanjati moramo vsako nasilje in sicer dosledno, sicer ne pridemo daleč. Braniti se moremo, smemo in moramo. V skrajnem slučaju tudi z železom, toda izogibati se moramo aktivnemu nasilju.

*

Država mora sloneti na pravičnosti in svobodi.

*

Zahtevamo svobodno Evropo, svobodno organizirano človeštvo — to je naš češki program, naš demokratični program.

*

Nisem nasprotnik vere in to ugotavljam tu pred gospodo. (Klerikalci, op. pr.) Nikdar v življenju nisem bil niti od daleč brezbožnež kljub vsem lažem, ki jih stalno o meni širite; toda sram bi me bilo, da bi se razgovarjal z vami o verskih čuvstvih. Tu moram in smem govoriti kot Čeh, kot sin naroda, ki je dal Husa, Chelčickega, Komenskega. Ta narod v svoji večini ne bo nikdar klerikalen in ne more biti. Češki narod je prvi zlomil rimske okove v husitski reformaciji.

*

Demokracija je premagala teokratično avtokracijo. (Samovlado, ki počiva na božji avtoriteti, op. pr.) Demokracija je zmagovalka. Na temelju demokracije se mora organizirati ljudstvo. Verujemo v demokracijo, verujemo v svobodo in sicer v vedno večjo in večjo svobodo.

Naši zavezniki so zapadni narodi. Verujem v kulturo in v moč višje kulture, plemenitejše kulture. S pomočjo take kulture je treba ustvariti organizacijo svobodne Evrope in človeštva.

*

V 18. stoletju so bile proglašene človeške in državljanske pravice. (Ameriška in francoska revolucija.) Iz teh človeških pravic izvirajo narodne in jezikovne pravice, socialne in gospodarske pravice in pravice žene in otroka.

*

Socializem je izraz človečanske misli. Socializem pomeni združenje, intimnejše tovarištvo ljudi.

*

Demokracija je diskuzija in — delo, glavno delo.

*

Demokracijo ustvarjajo demokrati, boljšo demokracijo ustvarjajo boljši ljudje.

*

Vojna ni najhujše, gotovo ne edino zlo. Nečastno življenje, suženjsko življenje je še hujše.

*

Revolucija v pravem pomenu besede, kakršno si moderen demokrat želi, pomeni priprava ljudstva, da prevzame upravne vajeti. Konstitucija (ustava) in parlamentarizem sta le začetek tega nedovršenega preobrata... Za vsakega mislečega človeka je pravica do revolucije nesporna.

*

Socializem zahteva, da družba po svojih organih, da država ne le uredi ubožnostne zadeve, marveč bedo in potrebo po možnosti odpravi.

OBVESTILA

NAPROŠAMO VSE SODRUGE ZAUPNIKE

ki še niso naročili »ŽEPNH KOLEDARČKOV«, da to takoj sporoče, potem se ne bomo ozirali na zamudnike. Ponovno sporočamo, da jih bomo le toliko izvodov tiskali, kolikor bo naročnikov. Piši takoj dopisnico, koliko je naročnikov v Tvojem delokrogu!

Strokovna komisija.

LITIJSKO DELAVSTVO

sklicuje veliko zborovanje za nedeljo, dne 17. t. m. in se bo vršilo ob 9. uri dopoldan v predilniški dvorani na Stavbah.

Na zborovanju bosta poročala ss.: Stanko Jurij in Lovro Jakomin iz Ljubljane o položaju delavstva ter socialni zakonodaji. Predvsem pa o starostnem in invalidskem zavarovanju.

Sodrugi in sodružice, pridite vsi, da se upoznamo z zakoni, ki so namenjeni delavstvu. Naj ne bodo le mrtva krpa papirja, temveč naj se izjavijo v celoti.

Delavsko glasbeno društvo »ZARJA«

v Ljubljani začne oktobra meseca t.l. z nadaljevanjem pouka mandolinskega orkestra in to po skupinah, ločeno za sodružice in sodruge, kakor je to želja in zahteva članic in članov.

»Zarja« ima dovoljno število instrumentov na razpolago, kakor tudi dobrega učitelja. Ukaželjni in vztrajni strunarji se bodo na ta način dobro izvežbali.

Ukovina bo primerno nizka, tako da jo bosta delavec in delavka zmožna plačevati. Prednost imajo oni, ki so že količkaj vešči strunskih instrumentov. Sprejemajo se tudi začetniki, ki so glasbeno nadarjeni.

Prijave se sprejemajo tudi še po 15. oktobru ob delovnih dneh od 17. do 19. ure popoldne v pisarni **Strokovne komisije,** Delavska zbornica 22-a I. desno.

OUZD v septembru 1937

Povprečnine:

Članov: moških 66.598 (+ 8101), ženskih 35.436 (+ 2620), skupaj 102.034 (+ 10.721).

Bolnikov: moških 1563 (+ 9), ženskih 1057 (— 51), skupaj 2620 (— 442).

Odstotek bolnikov: moških 2,35% (— 0.31%), ženskih 2.98% (—0.40%), skupaj 2.57% (— 0.35%).

Povprečna dnevna zavarovana mezda Din: moških 26.91 (+ 1.18), ženskih 19.27 (+ 1.18), skupaj 24.26 (+ 1.28).

Celokupna dnevna zavarovana mezda Din: moških 1,792.227.20 (+ 287.303.60), ženskih 682.835.60 (+ 89.081.20), skupaj 2,475.062.80 (+ 376.384.80).

Številke v oklepajih pomenijo prirast »+« oziroma padec (—) od lanskega leta, to je od septembra 1936.

Zaposlenost delavstva kaže tudi v septembru 1937 razveseljivo sliko. Povprečno število 102.034 zavarovancev OUZD-a v tem letnem času, v zgodovini OUZD-a še ni bilo doseženo ali celo prekoračeno. V letih gospodarskega blagostanja 1929 in 1930 je znašalo povprečno število v septembru zavarovanih delavcev in sicer:

v septembru 1929 102.000
v septembru 1930 101.663

torej 34 oziroma 371 zavarovancev manj nego v letošnjem septembru.

Povprečna dnevna zavarovana mezda narašča še vedno. Letni diferencial znaša + Din 1.28 in sicer pri moških in ženskih delavcih enako + Din 1.18. Značilno je, da se je letni diferencial zavarovane mezde moških in ženskih delavcev izenačil. V sezijskem pogledu je povprečna dnevna zavarovana mezda moških delavcev poskočila za + Din 0.20, za ravno toliko pa tudi pri ženskih delavcih.

Tudi celokupen dnevni zaslužek zavarovanega delavstva še vedno narašča. Letni diferencial znaša + Din 376.384.80, to se pravi, da zaslužijo zavarovanci OUZD-a približno Din 376.000 dnevno več nego v septembru lanskega leta.

Ljubljana, dne 5. oktobra 1937.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani.

Ali si že član „Cankarjeve družbe“?

Člani dobe koledar in 3 knjige letno. Piši takoj: „Cankarjeva družba“, Ljubljana, poštni predal 290

Izdaja konzorcij »Delavca«. Predstavnik Niko Bricelj, Ljubljana. Odgovorni urednik Stanko Vidović, Maribor. Tisk Ljudske tiskarne d. d. v Mariboru. — Predstavnik Viktor Eržen.